

Паутова Тетяна Олександрівна
Полтавський національний технічний університет
імені Юрія Кондратюка,
кандидат наук з державного управління, доцент
ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У
ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ ТА ПОСАДОВИХ ОСІБ МІСЦЕВОГО
САМОВРЯДУВАННЯ

В Україні триває процес реформування системи публічного управління, що обумовлене необхідністю забезпечення дотримання демократичних принципів управління, адаптації нормативних актів до стандартів ЄС. Відповідно, розроблено та прийнято ряд нормативних актів, які регламентують цей процес, зокрема: Стратегію реформування державного управління України на 2016-2020 роки, яка визначає пріоритетами щодо стратегічних засад реформування державного управління, Стратегію реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади, Стратегію реформування державної служби та служби в органах місцевого самоврядування в Україні на період до 2017 року, Національну стратегію сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2016-2020 роки та ін.

Норми цих документів спрямовані на підвищення якості та ефективності діяльності державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування, що включає оптимізацію функцій інститутів державної влади, раціональний розподіл повноважень і сфер відповідальності, підвищення рівня надання адміністративних послуг та інші.

Зазначені реформи також вимагають формування нових компетентностей для державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування. Враховуючи те, що їх діяльність направлена, на реалізацію функцій держави, а Конституцією України проголошено, що права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави і це є головним обов'язком держави, громадянські компетентності, поряд із професійними, повинні бути основними. В цьому контексті також зазначимо Національну стратегію у сфері прав людини, метою реалізації якої є забезпечення пріоритетності прав і свобод людини як визначального чинника під час визначення державної політики, прийняття рішень органами державної влади та органами місцевого самоврядування.

В сучасному баченні суспільством особи, яка здійснює функції держави чи місцевого самоврядування, поряд із професіоналізмом, обов'язково притаманні такі риси як патріотизм, відкритість, ввічливість, комунікабельність, чесність, знання та інші, що по-суті є громадянськими компетентностями.

Слід відмітити, що чинні нормативно-правові акти частково регламентують наявність у державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування громадянських компетентностей, наприклад:

- Закон України «Про державну службу» визначає принципи державної служби, серед яких патріотизм, добросовісність, політична неупередженість; серед основних обов'язків державного службовця - повага до гідності людини, державних символів України. Громадянські компетентності містяться і у тексті Присяги державного службовця.

- Закон України «Про службу в органах місцевого самоврядування» визначає основні принципи служби, серед яких: гуманізм і соціальна справедливість, гласність, ініціативність, чесність та ін.

Також, органами виконавчої влади центрального рівня для підвідомчих установ прийнято кодекси професійної етики, які також містять поведінкові норми та особистісні характеристики державних службовців.

В той же час, з боку суспільства щодо посадових органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування досить багато нарікань, які стосуються саме не дотримання ними саме громадянських компетентностей. На нашу думку, цю проблему, значною мірою, можна вирішити шляхом якісної освіти, адже набуття громадянських компетенцій повинне бути покладене в навчальний процес у магістратурах «Публічне управління та адміністрування», а також через курси підвищення кваліфікації. Проте, в Україні, на відміну від багатьох країн ЄС, навчання державних службовців в профільних магістратурах не є обов'язковим і більшість із них працюють, маючи диплом про вищу освіту галузевого спрямування, освітні програми яких зосереджені саме на набутті фахових компетентностей галузі та не враховують специфіку діяльності в органах державної влади чи місцевого самоврядування.

Також вважаємо, що варто запровадити дієвий механізм оцінки якості діяльності державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування, які, відповідно до покладених на них повноважень мають безпосередній контакт з громадянином.

Література:

1. Конституція України від 28 червня 1996 року за змінами [Електронний ресурс] / Верховна рада України. - Офіц. веб-сайт Верховної Ради України. - Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=254%EA%2F96-%E2%F0>.

2. Про державну службу: Закон України від 10 грудня 2015 року № 889-VIII / Верховна Рада України - офіційний сайт [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/889-19/page2>

3. Про службу в органах місцевого самоврядування: Закон України від 7 червня 2001 року № 2493-III / Верховна Рада України - офіційний сайт [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2493-14>.